

Gospodarske stvari.

Kaj storiti s trtami, katere je toča hudo poškodovala.

Kakor se nam iz Dolenskega poročja, oklestila je toča ondi v nekaterih krajih trte tako, da so, žalibog, bolj butaram kakor frišnemu lesu podobne.

Kaj tedaj zdaj s trtami storiti? — tako se glasi dohajajoča nam vprašanja, na katera tako-le odgovorimo:

Dve vremenski uimi ste, ki ne še dozorelim zelenim trtnim mladikam lahko zelo škodujete, namreč: spomladanski mraz (slana) ali pa toča.

Ce nastopi mraz ob času, ko je popje že zelo napeto, ali pa ob času, ko so mladike še celo kratke, potem ni nezdoda še prehuda, zato, ker, akoravno je trta ob glavna očesa, ostanejo vendar še stranska, katera potem močno zaženo, in ker so rodovitna, še precej rodijo, ter lep les za prihodnost napravijo; vsaj imajo še zadosti časa in gorkote.

Ce nastopi toča v istem času — kar se pa le redko kedaj pripeti — velja vse, kar je bilo ravnokar rečeno. Kolikor kasneje pa pride toča, toliko slabše je, kajti stranska očesa pridejo ob prvotno moč; ona ne zaženejo več, in vsa dalja rast navezana je edino na mlada, ne še dozorela in nepoškodovana očesa zelenih mladik, katere sicer tudi zaženejo, pa veliko kasneje. Zarad kasnosti ni od njih pridelka pričakovati; ravno tako pa tudi ne krepkega rodovitnega lesa za prihodnje leto. Časa in gorkote ostane jim za eno kakor za drugo premalo. Krepost rašče se pa zdatno poviša s tem, da se stari — dveletni — les odreže, mladi še zeleni, zdej rasteči pa na malo očes skrajša — recimo na eno ali dvoje, k večemu na tri — kajti potem zaženejo ta očesa, in če zima zelo zgodaj ne nastopi, vlesijo se nove mladike še toliko, da jih sledeča zima ne vniči. Tako ohranijo se trte dovolj krepke za prihodnost. Druzega sredstva ni.

Ker je na Dolenskem toča kasno, še le pred 3 tedni ngrade pobila, ne ostane družega, kakor svetovati: Dolenci, storite kakor rečeno, in prav boste storili. *)

Prvi občni zbor Kranjskega čbelarskega društva.

Naj prejmejo „Novice“, katere so bile od prvega začetka najbolj prijazne čbelarskemu društvu, tudi prvo sporočilo ustanovljavnega občnega zbora 30. julija t. l.

Sešlo se je bilo nekaj čez 30 udov pri „Slonu“. Najbrž bi bil še kdo prišel, ki pa znabiti ni vedel kam. K vsem oviram in zaprekam se je pridružila še ta, da se nam je poslednji čas že zdavnej obljubljena dvorana odrekla, ter smo morali še le po nabitem oglasu kraj zborovanja naznaniti.

Pred zborovanjem je bilo razkazovanje na ogled postavljenega čbelarskega orodja in društvenega panju. Razen gosp. barona Rothsčütz-a sta tudi g. župnik Porenta in g. Ambrožič nekaj poslala. Vesel začetek je bil, da se je še pred zborom 25 novih udov oglasilo, nekaj tudi po zborovanju.

Ob 10. uri — začetku zborovanja — pozdravlja najpred baron Rothsčütz nazoče čbelarje nemški, potem dr. Razlag slovenski. Župnik Jerič pa poročja potem v

*) Ravnokar se nam piše, da trte, ki niso bile hudo poškodovane, so jele zopet poganjati in grozdje nastavljati, ki pa ne bode več dozorelo, — a toje slabo za prihodnje leto.

dosedanjem delovanji osnovnega odbora, in sicer o tem, da

1. je preskrbel društvena pravila ter si prizadeval, da se je dobilo vladno dovoljenje 20. aprila l. l.,

2. je preskrbel natis pravil in vabila nemški in slovenski s 8000 iztisi,

3. je sklenil in oskrbel izdavanje društvenega časnika in sicer „Kraimer Biene“ (ker naša čbela zelo slovi po celi Nemčiji) nemški, in slovenski „Slovenska čbela“ (v razložek „Kranjske čbelice“ Kastelčeve) po 1500 iztisov. Da se ne bo komu čudno zdelo, zakaj list izhaja nemški in slovenski, povemo, da imamo že zdaj blizo 90 udov, ki nemški list želijo, kako stotino jih bomo znabiti še dobili. Če hočemo vsem ustreči in društvu, kolikor moč, veliko udov pridobiti, skorej ne moremo drugače;

4. je preskrbel društveni pečatnik, in pa diplomu, katero bodo udje kmalu dobili;

5. je razposlal pravila in vabila vsem župnikom, tudi drugim znanim čbelarjem po Kranjskem, Štajarskem, Koroškem in Goriškem;

6. je oskrbel društveni panj. Po resnem premisliku je za to odločen panj z remi ali romki. Panj je po vnanji obliki čisto naš Kranjski, le malo krajši je, da čbelar lože do konca seže. Namesti prostih dilic ima podolgovate, štirivogelne satovne okvirje ali rome, ker le tako satovje zmirom premakljivo ostane, pa se vendar lahko prevažva, kamor se hoče. Da bi se panj bolj razširil in delovanja povsod enako bilo — kar bi čbelarstvo gotovo pospeševalo — je odbor sklenil, da ima vsak ud pravico 2 panjova od društva tirjati (ki le polovico letne plače odrajtujejo, pa le 1). Skoraj da vsi imenitni čbelarji in učeniki čbelarstva so sprejeli rome in popustili dilice, tudi Dzierzon sam; tedaj je želeli, da bi se tudi pri nas zgodilo. Mera satovnih romov je na tanko 9¹/₄ palcev širivosti in 5¹/₂ p. visokosti, tedaj podobna navadnim razmeram našega panja, ter družega ni treba, da se novi panjovi po tej razmeri povsod delajo in stari popravijo. Vsak lahko vé, kako bi to kupčijo in čbelarstvo sploh pospeševalo, ako bi bili panjovi in satovniki povsod enaki;

7. je preskrbel proračun potrebnega denarja za vspešno delovanje, ter prosil vladne pomoči. Ker vlada vsa enaka društva blagovoljno podpira, upa tudi odbor enako pomoč dobiti; le za letos ne mara bo že prepozno;

8. je poskrbel najpotrebniše reči za prvi občni zbor. Tu pa je bil osnovalni odbor v posebni zadregi. Lista in naznanilnega povabila nismo mogli o pravem času razposlati, ker je bil zadržek zarad odgovornega vrednika, zbor pa je po dovoljenih pravilih najzadnjič moral biti v treh mesecih, tedaj konec julija. Zato je vse nekako borno, le v naglici napravljeno, ter osnovalni odbor prisiljen, vse nazoče gospode in čbelarje prositi, naj imajo za zdaj potrpljenje, vsaj vsaki vé, zlasti kdor je skušil, kako težavna je vsaka nova stvar, posebno pa predno se kako društvo na noge spravi.

Potem je bila volitev stalnega vodstva. Namenjeno je bilo glasovanje z imenoklicem; ko se ima to začeti, je g. prof. Konšek predlagal, naj se voli „per acclamationem“ dosednji osnovalni odbor: gosp. baron Rothsčütz ko predsednik, gg. župnik Jerič in dr. Razlag ko podpredsednika. Ko namestnika, ali bolj prav v pomnoženi odbor, sta bila voljena gg. župnik Porenta in o. Salvator Pintar.

Dalje predsednik nasvetuje ko častne ude Kranjskega čbelarskega društva tri za umno čbelarstvo najbolj zaslužene možé: bar. Berlepša, župnika Dzierzon-a in katol. semeniškega vodja Schmidt-a, kateri so bili tudi izvoljeni.

Konečno je bilo še nekaj govorov, in sicer: 1) o prijetnosti in koristi umnega čbelarstva po glasilki: „delaj, zbiraš, pomnožuj“! 2) o ceni in vrednosti Dzierzonovega uka za čbelarstvo sploh in posebno za naše južne kraje; 3) o pravnih razmerah čbelarstva, zlasti zaradi davka.

Po sklenjenem zborovanju je bil skupni obed. Tako smo dospeli do vstanove čbelarskega društva. Bog pomogi naprej na blagor dežele in posameznih čbelarjev!

Podučne stvari.

Gospodarjem in gospodinjam v prevdarek.

Kmetovalec kaže vedno večo nezadovoljnost s svojim stanom. Kamor prideš ali govoriš s premožnim gruntarjem, ali z revnim bajtarjem, oba ti tožita, da so sedaj slabi časi za kmeta.

Res je tako. Sedaj uniči hud naliv in mraz, sedaj toča in suša zaželeni vspeh neutrudenemu oratarju. Pa, kaj se hoče segati v roke Vsemogočnemu, ki vé vse najbolje vravnovati!

Poglejmo raje na drugo stran, katera kmetovalcu vzročuje nezadovoljnost in pogubo sreče. Gospodar komaj dobiva poslov, in če jih ima, mora jim biti skoraj v strahu; nikdar jim ne sme pokazati, da jim je on gospodar, če noče, da ne bi ga popustili. Ako posvari gospodinja zanikerno deklo, dobi koj odgovor: „bom pa šla“. Nič boljši niso najetniki; tudi ti hočejo hoditi čevelj nad gospodarjevo zemljo. Najslabeji čas je pa ravno sedaj, čas mlatve. Sicer se hodijo o začetku žetve baburice in poželjive lenuhinje v Ljubljano na Frančiškanske stopnice hladit in čakajo tu na delo, mesto da bi bile domá pri gospodarjih, kateri so jih redili pozimi, in katerim bodo v nadlego in križ na svoje stare dni; a to še prizanese krščanski kmetovalec v svoji milosti. Nikakor pa ne more pritrditi v velik greh, ki ga delajo oni brezvestniki, ki so delali do sedaj pri gospodarjih in prejeli še preveliko plačilo; toda ko pride čas mlatve, zapusté svoje kraje, čeravno bi opravljali svoj posel še prav lahko, ter gredó z mavhami v sosedne vasi beračit. „Naj le drugi delajo; nam ni treba“, „dobim več, če grem beračit, kakor si zaslužim“. Take in enake so jim besede. Da so pa bolj odljudni in starikasti na obraz, se dedci kake tri tedne prej ne obrijejo, in kakor tudi babe, kar je najbolje moč, nemarno in razcapano oblečejo. Ne kradejo mar taki brezvestneži v resnici potrebnim beračem kruha iz ust!

Glejte tedaj, gospodarji in gospodinjje, da se tako početnje odpravi, kakor hitro in kolikor je le mogoče. Milost je res priporočal naš Gospod, jo tudi sam obilno skazoval, toda le potrebnim. Ti pa gotovo niso vredni vaše milosti, katere sem ravno kar omenil. Poženite lene postopače od hiše, ko vas pridejo nadlegovat, vsaj se vam ne bodo posmehovali za voglom; vidi se pa tudi vsacemu več ali manj, ali je v resnici potreben in vreden vašega s trpljenjem pridobljenega darú ali ne. Vedite, da koristite vi s tem veliko svojim rojakom. Tudi ne morem prikriti svoje želje do prečastite duhovščine; ona naj poduči ljudi, komú naj se podeli dar, komú odtegne. Kako pa da bi se prišlo še bolje v okoliš temu brezvestnemu postopanju, bi bilo pač želeto, da bi vzeli v pretres možje, ki imajo kaj več razuma in previdnosti od mene; njih trud jim bode povrnjen z obilo zahvalo iz src vseh kmetovalcev.

J. B.

Znanstvene stvari.

Poročila o Matičinih zborih.

Poročilo o XXVIII. skupščini Matičinega odbora

17. julija 1873.

(Dalje.)

Ker nekterih odbornikov ni bilo pri občem zboru in je tudi onim, ki so bili, obravnava o tajništvu zgignila iz spomina, zato g. dr. Costa rad ustreže razodeti želji, da se prebere g. dr. Razlagov nasvet. To storivši g. dr. Costa želi, da bi kdo storil kakov predlog.

Gosp. dr. Bleiweis: Meni se ne zdi nikakoršna potreba spreminjati §§. pravnega reda. Odboru je znano, da se doslé za korekture ni nič plačevalo; v Maticine sobe bodo Maticarji ravno tako malo hodili brat, ako plačani tajnik sedi v njih, kakor slé; vsaj knjige vsak lahko dobi na dom; — meni se zdi, da drago plačani tajnik — kajti tak se je nasvetoval — nima še dosti posla, ker mu ne bode dolžnost spisovati knjig za Matico; zato nasvetujem: naj sl. odbor izreče, da ne vidi potrebe spreminjati §. §. pravnega reda o tajništvu v smislu dr. J. Razlagovem.

Gosp. Iv. Vilhar: Naj sl. odbor pomisli, da Matici vedno prihajajo denarji; slaba plača rada zapelje v skušnjavo in denar spravi v nevarnost. Za dobro plačanega tajnika pa ima Matica še premalo denarja in dela.

Gosp. Pleteršnik: Naj se voli odsek, da to stvar še prevdarja in v prihodnji skupščini, ki naj se skliče pred občim zborom — stavi nasvet.

Gosp. Marn izreče željo, naj g. Lézar še ostane tajnik.

Ker se nikdo več ne udeležuje obravnave, g. predsednik na glasovanje dá a) g. Pleteršnikov nasvet, ki ni dobil pravilne večine glasov, in b) dr. Bleiweisov predlog, ki mu pritrdi velika večina.

3. Izmed Zalokarjevih knjig je odsek, ki mu je bil dan nalog, da sestavi imenik in stori nasvete, ali so vknjižiti v Maticno knjižnico, ali komu ali kam podariti ali prodati,

- nektore določil, da ostanejo Matici in se v prihodnjem poročilu navedó;
- nektore, da se podaré ubogim bogoslovcem;
- nektore, da se oddadé bogoslovski ali gimnazijski knjižnici;
- nektore zlasti homeopatične prodati;
- pri nekterih sam vpraša, kam bi se oddale?
- pri rokopisih ne določi nič in
- časopisov ni vredil. — Odbor je nasvete malo spremenil, vprašanjem odgovoril, prodaji pritrdil in zastran nevredjenih časnikov odločil, da se tako prodadé, ker odbornikom ni naloga, časnike mnogih let v red devati po številkah.

4. Gosp. dr. Jernej Zupanec, kateremu je bila zadnja odborova skupščina dala nalog, Lézarjevo poročilo z računom in zapiski vred o prodanih Maticinih diplomah prevdariti in svoje mnenje ali razsodbo izreči o omenjenih in izročeni mu spisih, 20. novembra 1872. leta štev. 190 poroča tako-le: „Jaz potrjujem, da sem vse dotične zapisnike pregledal in da je položeni Lézarjev račun o prodanih diplomah v popolnem redu“.

Naj to poročilo slavni odbor vzame na vednost, in s tem bodi zavrnjeno obrekovanje, če je kdo izmed odbornikov verjel lažnjivcu; — maticarji in drugi, ki so sumničenje o nezvestem gospodarjenju kje kaj brali ali slišali ter bodo brali poročilo o tej seji, pa naj zvedó, da je bilo golo obrekovanje, ki se je lani v nekem časniku trosilo o tej stvari. Menda bode to vendar